

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
Київський національний університет
театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голови приймальної комісії КНУТКіТ
імені І. К. Карпенка-Карого

Анна Кочарян
Анна КОЧАРЯН
28 березня 2025 року

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ФІЛОСОФІЇ

Рівень вищої освіти третій (освітньо-творчий)
Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво
Ступінь вищої освіти доктор мистецтва
Термін навчання 3 роки

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	3
ЗМІСТ ПРОГРАМИ. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА.....	4
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	7
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	8

ВСТУП

Мета вступного випробування з філософії для вступників на третій освітньо-творчий рівень ступеня доктора мистецтва полягає у перевірці у вступників рівня ґрунтовних знань з філософії та методології наукового пізнання, ідентифікації здібностей вступника до занять науково-дослідницькою роботою, його вільне володіння загальнонауковими методами пізнання, розуміння закономірностей цивілізованого розвитку суспільства, здатності до аргументованої та критичної оцінки соціальних, політичних, культурних та естетичних процесів.

Для забезпечення ефективності реалізації завдань освітньої підготовки, що визначено в освітньо-творчій програмі, до вступників ставляться вимоги щодо їхніх професійних здібностей та підготовленості у вигляді системи знань, умінь і навичок, визначених програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво.

Під час вступного випробування до творчої аспірантури Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, вступник повинен продемонструвати знання з загальнотеоретичних питань з філософії: предмет філософії, основні етапи розвитку філософії як науки, уявлення про історію філософської думки та сучасні проблеми філософії, її понятійно-категоріальний апарат. Водночас до вступного випробування входять питання, визначені специфікою спеціальності В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво. Це – проблема художньої творчості як об'єкт філософського аналізу, філософське підґрунтя у визначних творах театрального мистецтва і кінематографа.

Під час формування даної програми враховувалися дисципліни естетико-філософського спрямування, які передбачено освітньо-професійною програмою підготовки магістра за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування з філософії може проводитись в очному форматі відповідно до Правил прийому до творчої аспірантури Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого в 2025 році.

Вступне випробування проводиться усно за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет містить три запитання, відповідаючи на які, вступник повинен дати усну розгорнуту відповідь.

Рівень знань та практичних навичок вступників оцінюється комісією за

результатами фахового іспиту за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА

Світогляд як засіб духовного освоєння світу. Світогляд, його структура і функції. Центральна проблема світогляду – відношення людини до світу.

Три основні типи виявів відношення людини до світу: пізнавальний, оцінювальний і практичний.

Структура світогляду та його функції. Функція тлумачення, розуміння світу.

Рационалістичний та ірраціоналістичний світогляд. Оцінювальна (аксіологічна) та праксеологічна функції світогляду.

Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський світогляди.

Предмет філософії. Зміна предмета філософії в ході її історичного розвитку.

Специфіка філософського знання і філософської мови. Етапи розвитку філософії. Філософські методи: діалектика, феноменологічний метод, трансцендентальний метод, герменевтика.

Функції філософії:

- світоглядна, пов'язана передусім із системним абстрактно-теоретичним, понятійним поясненням світу;
- загальнометодологічна, що полягає у формуванні загальних принципів і норм одержання знань;
- пізнавальна (гносеологічна), що полягає в поясненні найбільш загальних принципів буття та вихідних основ нашого мислення;
- прогностична, яка розкриває загальні тенденції (передбачення) розвитку людини і світу;
- критична з її принципом піддавати усе сумніву, виконуючи антидогматичну роль у розвитку знань;
- соціальна, завдяки якій соціальне буття може зазнавати змін;
- гуманістична, яка шляхом формування гуманістичних цінностей та ідеалів здійснює інтелектуальну терапію;
- освітня, пов'язана з впливом філософії на свідомість людей.

Людина як центральна проблема філософії. Філософія як спосіб прояснення смислу буття людини у світі. Філософські концепції людини.

Проблема походження людини. Природне і соціальне в людині.

Духовність людини. Сенс життя людини. Смертність і безсмертя людини.

Проблема людської свободи. Свобода і необхідність. Свобода і відповідальність. Людина та світ мистецтва і культури. Філософія і мистецтво.

Проблема свідомості у філософії.

Свідомість, її структура та природа. Проблема виникнення свідомості. Свідомість як специфічна форма освоєння світу людиною. Три види актів свідомості – мислення, воління, емоційні переживання. Основні ознаки

свідомості: ідеальність – найзагальніша форма існування свідомості як суб'єктивної реальності; свідомість і мова – опосередкованість мовою – як ідеальна, свідомість існує тільки в матеріальній формі свого вираження – мові; інтенціональність – свідомість як усвідомлення чогось і спрямованість її на певну предметність: творчий характер свідомості - здатність творити і відтворювати ідеї .

Структура свідомості має два вияви – компонентний (змістовий) і рівневий. Компонентний охоплює складові, необхідні для діяльності людини: знання, цінності, потреби, інтереси, програми. Індивідуальна і суспільна свідомість. У рівневій структурі свідомості за З. Фрейдом виокремлюється свідоме, несвідоме і надсвідоме. К. Юнг виокремлює особистісне несвідоме і колективне несвідоме.

Проблема свідомості в історії філософії. Концепції свідомості, що існували в історії філософії: індивідуалістські та колективістські. Свідомість в контексті відношення людини до світу. Свідоме відношення людини до світу – «технологічний вимір» свідомості – вміння оперувати речами, об'єктивне знання речей. «Соціальний» вимір свідомості виявляється у ставленні людини до інших людей.

Самосвідомість. Національна самосвідомість і шляхи її формування.

Мова і мислення. Свідомість у контексті мистецтва.

Пізнання, його види та рівні

Проблема пізнаваності світу. Структура процесу пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального в пізнанні. Абсолютне і відносне в істині.

Істина і засудження.

Наукове пізнання і його методи. Гіпотеза і теорія як форми наукового пізнання. Досвідний рівень пізнання.

Роль інтуїції у процесі пізнання і творчості. Взаємодія логіки та інтуїції в пізнавальному процесі. Практика та її роль у процесі пізнання. Роль фантазії у пізнанні і творчості. Наукове прогнозування і наукове передбачення. Проблема істини у філософії. Пізнання та творчість.

Суспільство як об'єкт філософського пізнання.

Міфологічні та релігійні форми осягнення історії.

Філософія історії як система знань: предмет, структура, функція. Філософія історії в системі світоглядних форм осмислення історичного процесу. Основні напрями розвитку філософії історії. Лінійна та нелінійна філософія історії. Проблема об'єкта в філософії історії. Проблема суб'єкта в філософії історії. Поняття цивілізації: історія розвитку. Духовність у структурі історичного процесу. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх розв'язання.

Соціальна філософія як система знань. Предмет соціальної філософії. Історія соціальних ідей: від античності до сьогодення. Проблема суб'єкта в соціальному пізнанні. Сучасна соціальна філософія. Соціально-філософські ідеї українських мислителів. Проблема свободи волі в соціальному пізнанні.

Становлення естетичної проблематики: історія питання. Становлення перших естетичних уявлень в контексті античної філософії. Естетика у

контексті філософської проблематики: від середньовіччя до класицизму. Естетика як самостійна наука. Некласична естетика та її основні напрямки: загальна характеристика. Неотомістська естетика. Герменевтична естетика. Психоаналітична естетика. Постмодерністська естетика

Український естетичний дискурс кінця XIX – початку XX століття і його специфіка. Теоретико-практичний паритет в естетичних розвідках зазначеного періоду. Превалювання західноєвропейської тенденції в українській естетиці кінця XIX – першої половини XX століття.

Естетика як метатеорія мистецтва. Методологічні засади аналізу мистецтва. Визначення мистецтва: поняття і сутність. Відображально-виражальна природа мистецтва. Феномен естетичного у філософії і культурі. Основні естетичні категорії.

Художня творчість як об'єкт естетичного аналізу. Художня творчість: історія проблеми. Різновиди художньої творчості. Естетичні засади художньої творчості. Феномен творчої особистості. Визначні авторські моделі аналізу художньої творчості XX ст.: психоаналіз, інтуїтивізм, «глибинна психологія». Художня творчість у контексті міжнаукового підходу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

200-бальна шкала			
Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
100-124 балів	125-149 балів	150-179 балів	180-200 балів
Вступник не володіє необхідними знаннями з філософії, не підтримує діалогу. Самостійно неспроможний висвітлити питання; дає відповідь на додаткові питання після нагадування йому окремих категорій, положень.	Вступник користується лише окремими знаннями з філософії, порушує логіку відповіді, допускає значні помилки в знаннях; мова спрощена; відповідь постійно потребує корекції та підказок Вступнику важко підтримувати діалог, не вистачає аргументів для відстоювання власного погляду.	Вступник добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді; допускає незначні помилки і неточності у трактуванні філософських вчень і понять; аргументація більш емоційна ніж наукова; потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді.	Вступник вільно і творчо володіє матеріалом, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує основні філософські вчення; розуміє базові категорії та основні поняття. Вміє використовувати першоджерела для систематичного поповнення знань з предмета; вміє застосовувати філософські знання для вирішення гностичних і світоглядних питань. Здатен вдаватися до діалогу, відстоювати власну громадську та світоглядну позицію.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Київ : Генеза, 1993. – 255 с.
2. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Київ : Генеза, 1996. – 368 с. – 966-504-025-1.
3. Арістотель. Поетика. – К., 1967.
4. Берко П. Нова парадигма української філософії / П. Берко. – Львів : ЛДМУ ім. Д. Галицького, 2003. – 302 с.
5. Берко П. Основи філософії : метод. посіб. / П. Берко, М. Небелюк, Н. Федитник. – Дрогобич : Коло, 2004. – 67 с.
6. Бичко А. К. Історія філософії : підручник / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. – Київ : Либідь, 2001. – 406 с.
7. Бойченко І. В. Філософія : навч. посіб. для дистанц. навч. / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. – Київ : Університет "Україна", 2004. – 212 с.
8. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. / Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005. – 210 с. – 966-7775-09-7.
9. Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій / В. С. Горський. – Київ : Наукова думка, 1996. – 285 с.
10. Вступ до філософії: Навч.-метод. посібник / Під заг. ред. Волинки Г.І. – К., 1993.
11. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. / В. С. Горський. – Вид. 4-е. доп. – Київ : Наукова думка, 2001. – 374 с.
12. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2016. – 364 с.
13. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
14. Захара І. Лекції з історії філософії : [навч. посіб.] / І. Захара. – Львів : ЛБА, 1997. – 398 с.
15. Історія філософії. / Словник. – К.: Знання України, 2005.
16. Історія філософії: Підручник / За ред. Ярошевця В.І. – К.: ПАРАПАН, 2002.
17. Касьян В. І. Філософія : навч. посіб. / В. І. Касьян. – 5-те вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 347 с. – 978-966-346-377-3.
18. Коваленко А. Філософія : навч.-метод. посіб. для студ. / Анатолій Коваленко. – Львів : ЦПД, 2009. – 106 с.
19. Кондзьолка В. В. Нариси з історії античної філософії / В. Кондзьолка. – Львів : Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1993. – 258 с.
20. Кондзьолка В. Історія Середньовічної філософії : навч. посіб. / В. В. Кондзьолка. – Львів : Світ, 2001. – 218 с.
21. Онищенко О.І. Східноєвропейська модель творчості: теоретичний досвід
22. Ортега-і-Гасет Хосе. Що таке філософія // Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. – К., 1994.
23. Пазенок В. С. Філософія : навч. посіб. / В. С. Пазенок. – Київ :

Академвидав, 2008. – 279 с.

21. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., випр. і доп. – Львів : Магнолія, 2006. – 504.

22. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – Вид. 4-е, випр. і доп. – Львів : Магнолія плюс, 2001. – 445 с.

23. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2014. – 276 с.

24. Причепій Є. М. Філософія : посіб. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. – Київ : Академія, 2001. – 575 с.

25. Причепій Є. М. Філософія : посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – Київ : Академвидав, 2003. – 575 с.

26. Рижак Л. Філософія : підручник / Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 650 с.

27. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. / Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 179 с.

28. Сковорода Г. Діалог. Ім'я йому – потоп зміїний // Сковорода Г. Повне збір. творів: у 2-х т. – К., 1973. – Т.2- С.135-171.

29. Старовойт І. С. Філософія : навч. посіб. / І. С. Старовойт, Т. О. Сілаєва, Г. О. Орендарчук. – Тернопіль : Астон, 1997. – 429 с.

30. сучасності: Зб.наук.праць – К., 2000.

31. Федів Ю. О. Історія української філософії : навч. посіб. / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – Київ : Україна, 2000. – 512 с.

32. Філософія : навч. посіб. / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко [та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 1998. – 622 с. – 966-7131-07-6. 43. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 2000. – 621 с. – 966-7131-38-6.

33. Філософія : навч. посіб. / [Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. – 7-ме вид., стереотип. – Київ : Вікар, 2008. – 534 с.

34. Філософія : підручник / [Н. Я. Горбач, В. М. Баланчук, Я. Г. Сислюк та ін.; за ред. Н. Я. Горбача]. – Львів : Логос, 1997. – 226 с.

35. Філософія : підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко [та ін.]. – Київ : Либідь, 2001. – 403 с. – 966-06-0180-8. 40. Філософія : підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко [та ін.]. – Вид. 2-е, стер. – Київ : Либідь, 2002. – 405 с.

36. Філософія Відродження на Україні : [монографія] / [М. В. Кашуба, І. В. Паславський, І. С. Захара та ін. ; відп. ред. М. В. Кашуба]. – Київ : Наук. думка, 1990. – 332 с.

37. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред А. Синиці. – Львів : Ліга-Прес, 2017. – 90 с.

38. Філософія. Курс лекцій / Навч. посібник (І.В.Бичко та ін.) – К.: Либідь, 2001

39. Філософія. Навч. посібник / За ред проф. І.Ф.Надольного / - К.: Віктар, 1997.

40. Філософія. Світ людини. Курс лекцій : навч. посіб. / В. Г.

Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов [та ін.]. – Київ : Либідь, 2003.

41. Франко І. Із секретів поетичної творчості // Збір. творів : в 50 т. – К., 1981. – Т. 31. – С. 45-119.

42. Фромм Э. Иметь или быть? – К., 1988. – С.202-214.

43. Хамар У. В. Історія філософії : курс лекцій / У. В. Хамар. – Львів : Ініціатива, 2008. – 360 с.

44. Чижевський Д. Нариси з історії філософії в Україні. Мюнхен, 1983.